

### DUNAVSKA STRATEGIJA EVROPSKE UNIJE U XXI VEKU

Dunav ima veliki geostrateški, ekonomski i politički značaj za Srbiju i druge zemlje koje se prostiru u slivu ove velike evropske reke. Dunav odavno nije samo geografski pojam, već svojevrsan potencijal koji države podunavskog regiona treba da iskoriste i time ojačaju političke, ekonomske i kulturne veze. Utoliko ne čudi što Dunavska strategija Evropske unije usvojena 2011. godine zagovara čvršće povezivanje i dalji razvoj različitih oblika saradnje između podunavskih zemalja sa krajnjom idejom da Dunav pretvori u most koji spaja susedne narode. Četiri osnovna stuba na kojima počiva Dunavska strategija su povezivanje Podunavlja posredstvom unapređenja pokretljivosti saobraćajnim pravcima i turizma, zaštita životne sredine, prosperitet kroz izgradnju društva znanja i kompetitivnost, kao i jačanje bezbednosti regiona kroz saradnju.

Zbog strateškog značaja koji Dunav ima za Srbiju, Institut za međunarodnu politiku i privredu je u saradnji sa Međunarodnim naučnim forumom „Dunav – reka saradnje” 28. septembra 2015. godine organizovao dvadesetšestu naučnu konferenciju posvećenu Podunavlju, pod radnim nazivom „Dunavska strategija Evropske unije u XXI veku”. Ovogodišnja konferencija otvorena je forumom povodom Dana evropske kulturne baštine i Svetskog dana reka, koji je održan tokom plovidbe Dunavom i Savom. Konferencija je tradicionalno okupila preko 30 istraživača iz zemlje i inostranstva, a ove godine predmet diskusije bio je značaj Dunavske strategije Evropske unije za unapređenje različitih oblika regionalne saradnje. Posebno mesto u tri tematska panela zauzela su pitanja poput bezbednosti rečne plovidbe, ekološke zaštite Dunava, institucionalnih aspekata saradnje država regiona, kao i pitanja o aktivnostima Srbije u oblasti zaštite životne sredine kao cilju Dunavske strategije.

Skup je svečano otvorio direktor Instituta za međunarodnu politiku i privredu prof. dr Branislav Đorđević, koji je istakao da Dunav oličava jedinstvo evropskih naroda i država i da Dunavska strategija Evropske unije treba da podstakne naučne radnike u Srbiji da više pažnje posvete proučavanju Dunava. Državni sekretar Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja prof. dr Viktor Nedović naglasio je dugoročnu važnost unapređenja odnosa u Podunavlju kao jedan od ciljeva Dunavske strategije.

Prvi panel bio je posvećen značaju Dunavske strategije Evropske unije za unapređenje međunarodne saradnje i privrednog razvoja u slivu Dunava. Najveća diskusija razvila se povodom izlaganja dr Slobodana Zečevića, naučnog saradnika Instituta za evropske studije u Beogradu, o institucionalnim izazovima saradnje među državama Podunavlja. Oprečna mišljenja je izazvalo stanovište da je proces evropskih integracija doprineo uspostavljanju tešnje saradnje između podunavskih zemalja, budući

da su neke članice Unije, a neke tek nastoje da uđu u članstvo. U okviru prvog panela, učesnici su takođe diskutovali i o istorijskim, kulturnim i ekonomskim razlikama kao potencijalno najvećim preprekama punom ostvarenju Dunavske strategije u praksi. Ipak, izlagači su se složili u stavu da će razvoj turizma neminovno blagotvorno uticati na prevazilaženje ovih razlika, dok je prof. dr Marijana Dukić, iz Privredne akademije u Novom Sadu, iznela prednosti Dunavske strategije kao makroregionalnog projekta za privredni razvoj mikroregionalnih oblasti.

Učesnici drugog panela razmatrali su implikacije Dunavske strategije Evropske unije za unapređenje nacionalnih javnih institucija i vladavine prava, te za delotvorno suočavanje zemalja Podunavlja sa bezbednosnim izazovima i pretnjama. Izlagači su istakli koja to još otvorena pitanja postoje između država regiona, a ukazali su i na ulogu Dunava kao jugoistočne rute kojom se odvija krijumčarenje akciznih roba, narkotika i ljudi. Veliku pažnju diskutanta privuklo je izlaganje prof. dr Ratka Ljubojevića sa Akademije za nacionalnu bezbednost o realnosti terorističke pretnje za razvoj turističke privrede Dunavskog regiona. U okviru drugog panela bilo je reči i o institucionalnim aspektima saradnje država u slivu reke Dunav, kao i o aktivnostima Republike Srbije na planu zaštite životne sredine – jednog od osnovnih ciljeva Dunavske strategije Evropske unije.

Analiza ciljeva Dunavske strategije u kontekstu unapređenja naučnog i kulturnog razvoja bila je tema trećeg panela. Panelisti su izložili rezultate istraživanja posvećenih kulturno-istorijskom nasleđu Dunavske regije i istorijskom razvoju Dunavske konvencije kao pravne osnove međunarodne saradnje u ovoj regiji Evrope. Posebno interesovanje privuklo je izlaganje dr Sanje Jelisavac Trošić, naučnog saradnika Instituta za međunarodnu politiku i privredu, koje je bilo posvećeno razvoju društva znanja u Srbiji i njenom mestu u Dunavskom regionu. Učesnici panela su se tokom diskusije saglasili da Dunavska strategija ima veliki potencijal kao polazna osnova za dalje unapređenje naučnog i kulturnog razvoja.

Zaključna sesija dvodnevne konferencije „Dunavska strategija Evropske unije u XXI veku” iznedrila je konkretne preporuke o tome kako otkloniti postojeće poteškoće u odnosima podunavskih država, a poseban akcenat stavljen je na predloge rešavanja problema dela Dunava koji protiče kroz Srbiju. Učesnici su se saglasili u stavu da dosledno ostvarenje osnovnih ciljeva Dunavske strategije Evropske unije može da podstakne sveukupan ekonomski razvoj Republike Srbije i da poboljša njenu saradnju sa ostalim podunavskim državama.

Svi radovi izloženi na naučnom skupu „Dunavska strategija Evropske unije u XXI veku” biće štampani u zborniku radova i potom dostupni u elektronskoj formi na Internet prezentaciji Instituta za međunarodnu politiku i privredu ([www.diplomacy.bg.ac.rs](http://www.diplomacy.bg.ac.rs)).

*Mirjana MOMIĆ i Darjana MACANOVIĆ*